

Pascal Hectors tale i anledning af åbningen af udstillingen "Oktober 1943"

Taler

Pascal Hector
Tysklands ambassadør i Danmark

Dato

22. oktober 2024

Sted

Dansk Jødisk Museum

1 Kære direktør Janus Møller Sørensen

Kære Simon Kratholm- Ankergaard

5 Sehr geehrter Herr Dr. Schölzel,

Excellences, dear colleagues,

Mine damer og herrer,

10

Mange tak for at jeg må sige et par ord i anledningen af åbningen af denne lille, men vigtige udstilling.

15

For en tysk ambassadør er det bestemt ingen selvfølge at blive inviteret til at tale til et arrangement som dette i dag.

Det er en ære!

20

I skyggen af Shoahens ufattelige mørke, millioner af uskyldige mennesker myrdet af tyskere og i Tysklands navn, er oktober 1943 kun et lille lys.

Men netop derfor et lys, som er så vigtigt!

25

Også efter mere end 80 år skinner det med menneskelighedens varme, stærke kraft.

Ikke mindst i disse tider.

30 Der er altid værd at genfortælle, hvad der skete i efteråret 43 her i Danmark.

Hvordan de danske jøder med beundringsværdig mod forsvarede sig mod en brutal tysk overmagt.

35 Hvordan de nægtede at lægge deres skæbne i de nazistiske bødlers blodige hænder.

Og hvordan de danske jøder før, under og efter deres dramatiske flugt kunne stole på mange danskere.

40 Modige mennesker, som nægtede at acceptere, hvad de tyske besættere ville gøre mod deres jødiske landsmænd.

Mennesker, som sagde fra over for umenneskelighed og barbari.

45 Oktober 1943 vil derfor altid stå som et stærkt bevis for, at vores handlinger og vores medmenneskelighed - at vi alle - kan gøre en afgørende forskel.

Oktober 1943 viser også værdien af et stabilt demokrati. Gennem 1930erne havde Danmark bevaret et stærkt folkestyre og en demokratisk tradition, som mange danskere kunne spejle deres handlinger i. Selv efter besættelsen den 9. april.

En af historiens mange tilfældigheder er den 30. januar 1933.

55 I Tyskland er det dagen, hvor Adolf Hitler fik overdraget magten og derefter afskaffede demokratiet på kort tid.

I Danmark fandt politikere fra begge ideologiske lejre den selvsamme dag sammen og aftalte en fælles vej for at takle krisen og lagde grunden for den danske velfærdsstat, vi kender den i dag.

60 “Vi opgav nogle principper, men redede landet”, som statsminister Thorvald Stauning sagde om dette kanslergadedeforlig.

65 Der er ingen sammenhæng mellem de to begivenheder og opstillingen giver kun mening i bagklogskabets lys.

Men netop med vores viden er det værd at nævne.

70 Fordi det er et af de mange beviser for, at samarbejde, respekt og kompromis er afgørende for et stabilt demokrati.

Mine damer og herrer,

75 Oktober 1943 er ikke kun historien om lyset, om flugt og redning.

Det er også historien om brutal undertrykkelse og masse mord på uskyldige mennesker.

80 I mine over tre år her i Danmark har få møder gjort et større indtryk på mig, end mine samtaler med Ib Katznelson.

Nogle af jer kender sikkert Ib Katznelsons historie.

85 Han hører til de over 500 jøder i Danmark, som ikke nåede i sikkerhed i efteråret 43:

De blev spærret ombord på et skib, blev tvunget i kreaturvogne og skulle kæmpe for deres liv i tyske koncentrationslejre.

90

Mere end 50 af dem kom aldrig hjem.

Disse mennesker skal og vil vi altid huske, når vi mindes oktober 1943.

95 Ib Katznelson kom hjem. Som lille barn klarede han sig gennem koncentrationslejrene Ravensbrück og Theresienstadt. Takket være modige kvinder overlevede han og blev genforenet med sin mor.

At tumlingen Ib overlevede viser: ja, mirakler kan ske.

100

Men mirakler forudsætter altid, at modige mennesker gør dem mulige.

Det er mennesker, som gør forskellen.

105 Mine damer og herrer,

I de sidste mange år har Ib Katznelson ydet et uvurderligt arbejde som tidsvidne og for forsoningen. I januar 2023 havde jeg den store ære at dekorere ham med
110 det tyske officerskors – Bundesverdienstkreuz 1. Klasse – for denne mangeårige, vigtige indsats.

Ib er et fremragende eksempel for den største gave, det tyske folk har modtaget:

115 Forsoningens udstrakte hånd!

Forsoningen er et bevis på den tillid, Tyskland har vundet.
Og en anerkendelse af mit lands åbne og selvkritiske omgang med vores tunge fortid.

120

Oparbejdelsen af vores historie og de ufattelige nazistiske forbrydelser var en lang proces, præget af udfordringer og tilbageslag. Men over årtierne er denne oparbejdelse ikke blot blevet accepteret, den er blevet en selvfølge for stort set alle tyskere.

125

Det åbne opgør med vores fortid er en afgørende del af Tysklands DNA, som bliver symboliseret i udtrykket
”Nie wieder!” – aldrig igen.

130 Lad mig sige det tydeligt: For tyskere er forsoningens udstrakte hånd ikke en betingelsesløs gave.

Det er en forpligtelse!

135 En forpligtelse for at stå op mod umenneskelighed og trusler. Et løfte for at støtte og sikre jødisk liv i Tyskland. At sikre staten Israels eksistens.

For snart 40 år siden formulerede daværende forbundspræsident Richard v. Weizsäcker – som tilbragte nogle barndomsår i København – det, der sidenhen
140 er blevet en del af Tysklands selvforståelse:

”Fra vores egen historie lærer vi, hvad menneskerne er i stand til. Vi må ikke bilde os selv ind, at vi som mennesker er blevet bedre. Vi har lært som mennesker, men som mennesker forbliver vi i fare. Men vi har styrken til at
145 overvinde truslerne igen og igen.”

Mine damer og herrer,

150 I denne tid oplever vi desværre, at von Weizsäckers ord om at ”mennesker forbliver i fare” viser sin tunge sandhed.

I hele Europa – og desværre også i Tyskland – er jødisk liv udsat for vold, chikane og trusler.

155

Det er beskæmmende. Og det er uden tvivl noget vi skal – og vil – bekæmpe med alle de kræfter, vores retsstat kan mønstre. Det er Tysklands historiske ansvar.

160 Men den voldsomme udvikling i det forgangne år kræver også noget af os alle sammen:

Et i sammenligning måske lille, men alligevel tydeligt eksempel: Besøgstallet her på stedet, Dansk Jødisk Museum, er faldet med 40% siden oktober 23 – en
165 udvikling jødiske museer i hele Europa kan berette om. Det er måske fordi disse institutioner af nogle bliver gjort medansvarlige for krigen i Gaza.

Dette skal vi sige fra over for.

170 Fordi: jødisk historie og kultur, vores jødiske medborgere er en central og urokkelig del af vores samfund.

At formidle denne sandhed er vores allesammens ansvar.

175 Mine damer og herrer,

Her kan lyset fra oktober 1943 være et fyrtårn.

Ikke fordi jeg vil sammenligne den aktuelle situationen med mørket for 80-år
180 siden.

Men fordi oktober 1943 netop viser, at den enkelte kan gøre en forskel. Viser, hvor vigtigt et stabilt demokrati er. Ikke kun for folkestyrets skyld, men som fundament for samfundet åbne og frie værdier.

Derfor er denne lille udstilling, I åbner her i dag, kære Janus, så vigtigt.

Derfor skal og vil vi holde mindet om de danske jøders succesfulde flugt i live.

190

Jeg er glad for, at I er kommet i dag.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

195

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Åbningstale

200

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/pascal-hectors-tale-i-anledning-af-abningen-af-udstillingen-oktober-1943>

205

210

215

220